

ATEİST

DERGİ

ÜCRETSİZDİR

Tanrıyı inanç yaratır.

Haziran 2014 Sayı: 6

Haziran Direnişi

**SIYASİ İSLAM VE
HAZİRAN DİRENİŞİNİN
ANALİZİ**

Mustafa Angın

**GEZEĞENİMİZDEKİ
YAŞAMIN KISA BİR
TARİHÇESİ**

Bahar Kılıç

**GEMİ
BATIYOR...**

*Taner
Beyter*

**BÜYÜK BİRLEŞİM
KURAMI - BİRLEŞİK
ALAN TEORİSİ**

Erhan Kılıç

ATEİSTLER DERNEĞİ

Sıkça Sorulan Sorular

1. Ateistler Meclisi nedir?

Ateistler Meclisi Türkiye’de yaşayan tüm ateistlerin haklarını siyasi, sosyal ve hukuki platformlarda savunmayı ve inançsızların haklarını aramayı ilke edinmiş ateist bireyler tarafından önce bir platform olarak kurulmuş, zamanla dernekleşme sürecine girmiş bir sivil toplum kuruluşudur.

2. Ateistler Meclisi’nin amacı nedir?

Ateistler Meclisi’nin amaçları, Türkiye’de kendini dinlerden arınmış hisseden bireylerin düşüncelerini rahatça ifade edebilecekleri bir ortamı desteklemek, toplumu ateizmle tanıştırmak, ülkemizdeki ateist ve dinsizleri bir araya getirecek kültürel ve sanatsal etkinlikler düzenlemek ve ateist ve dinsizlere karşı oluşabilecek tehditlere karşı bir sosyal ve hukuki savunma mekanizması geliştirmektir.

3. Ateistler Meclisi’ne ait bir yayın organı bulunuyor mu?

Ocak 2014 tarihi itibarıyla Ateist Dergi isimli aylık yayın organımız yayın hayatına başlamıştır. Henüz e-dergi formatında ve ücretsiz olan Ateist Dergi’yi, şartların gelişimine göre en kısa sürede gazete bayilerinden satın alabileceğiniz aylık bir dergi haline getirmek için çalışmalarımız sürmektedir. Ateist Dergi’ye www.ateistdergi.com adresinden ulaşabileceğiniz gibi, Apple AppStore, Google Play (android), BlackBerry AppStore’dan da e-dergimizin tablet ve akıllı telefon uygulamalarını indirerek yayınlarımızı takip edebilirsiniz.

4. Ateistler Meclisi’ne katılabilir miyim?

Ateist ve kendini dinsiz olarak değerlendiren herkese kapımız açıktır. Facebook ve Twitter hesaplarımızdan bizi takip edebilir, buraya tıklayarak (link) aylık dergi yayınımdan ve toplantı / etkinlik duyurularımızdan düzenli olarak haberdar olabilir ve aramıza katılabilirsiniz.

5. Ateistler Meclisi’ni maddi-manevi nasıl destekleyebilirim?

Bizi internet sitemizden takip edebilir, e-dergimize üye olarak, etkinlik ve toplantılarımıza katılarak destekleyebilirsiniz. Ayrıca, bize iletişim sayfamızdan da ulaşabilirsiniz.

6. Ateistler Meclisi yalnızca ateistlere mi hitap ediyor?

Ateistler Meclisi, çoğunluğu ateistlerden oluşan ancak tüm inançsızları şemsiyesi altında toplamayı hedefleyen bir sivil toplum kuruluşudur.

7. Ateistler Meclisi’nin arkasında kimler var?

Ateistler Meclisi’nin arkasındaki karanlık güç: Bilim ve eğitim ışığında ilerleyen aydınlanmacı bireylerdir.

8. Ateistler Meclisi’nin politik bir duruşu var mıdır?

Ateistler Meclisi siyaset üstü bir kurumdur. STK’mıza destek veren bireylerin farklı siyasi görüşlerinin olması kaçınılmaz. Ancak üyelerin bireysel siyasi görüşleri Ateistler Meclisi’ne mal edilemez.

ATEIST

Tanrıyı inanç yaratır.

ÜCRETSİZDİR

DERGİ

Haziran 2014 Sayı: 6

02 Siyasi İslam ve Haziran Direnişinin Analizi

Mustafa Angın

07 Gezegenimizdeki Yaşamın Kısa Bir tarihçesi (1. Bölüm)

Bahar Kılıç

13 Dini İnançlardan Nasıl Kurtuldum?

15 Gemi Batıyor...

Taner Beyter

19 Büyük Birleşim Kuramı -Birleşik Alan Teorisi

Erhan Kılıç

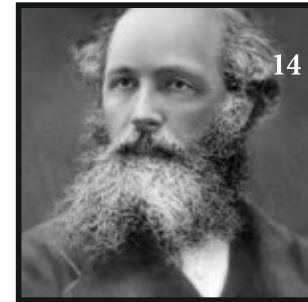
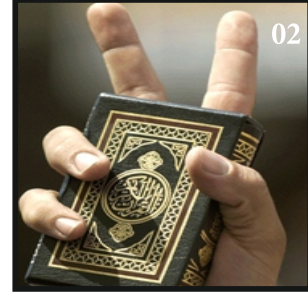
21 Sessiz Evrim: Doğa, İnsan ve Sanata Dair

Bahar Kılıç

26 Ateistler Derneği Tanıtım

Sevgili okurlar,

Ateist Dergi'nin altıncı sayısını çıkarırken yaklaşık 3 yıl önce tohumları atılan ve geçen yıl Mayıs ayında filizlenen; çalışmalarını sürdüren Ateistler Meclisi, 2 Mayıs 2014 tarihinde Ateistler Derneği (Ate-Der) ismiyle resmi statüsünü kazandı. Tüm Türkiye'de örgütlenme çalışmalarını yürütmenin yanı sıra kısa bir süre önce Ankara, İzmir, Bursa ve diğer illerde şubeleşme çalışmalarına başlamış olan Ateistler Derneği'nin merkezi Rıhtım Cad. Çeltikçi Sok. Hergaz İş Merkezi Kat:5 Kadıköy / İstanbul adresindedir. Bu sayımızda geniş bir bilgi sunduğumuz Ateistler Derneği için ülkemizin aydınlanma sürecinde bilimin ışığında alacağı yolda başarılar diliyoruz.

SİYASİ İSLAM ve HAZİRAN DİRENİŞİNİN ANALİZİ

Olan bir şeyin nasıl olup da daha önce olmadığı sorusu, olduğu anda ortaya çıkar...

Mustafa Anın

Türkiye'deki Siyasi İslam, Avrupa ülkelerinde olduğu gibi doğru bir çizgi izlemez. İki inancın arasındaki fark / Türkiye gibi bir ülkede inanç, tanrı inancından çok / siyasal iktidar kokar.

Diyanet takviyeli, imam eksenli Cuma hutbeleri, islamın ne denli hoşgörü dini olduğu değil, iktidarı ne kadar dik tutma dinidir.

Sarıklı sakallı cübbeli erkekler ve ellerinde anlamadığı bir dilin kitabıyla dolaşan başı saçı sıkma kapalı çocuklar, yine iktidarın istediği role göre tek bir güzergâhı izlerler.

380 000 cami ve çevresine yuvalanmış kuran kursları, beton iktidarın çimentosunu oluşturur.

Binanın yükseltilmesindeki kadınlara düşen rol ise, beton ve tuğlaların arasında yaşama seçeneğidir.

Siyasi İslam'ın amacı / inanç eksenli hedef kitle yaratma değil / yarattığı hedefi neredeyse yerine çivileme esası gütmektedir.

Siyasi İslam kendisine dayanaklı bir set yaratmalı ve sırtını her an yaslayacak bir zemin bulmalıydı. Ve en geniş atağını medya üzerinden inşa etmeye başladı.

12 sene süren bu inşaat tipi İslami oluşumun en büyük tutsakları ise ne yazık ki kadınlar oldu.

Kadınlar aynı zamanda çocuklarını da eğiten olduğundan kendi kopyasını yaratması ve zincirleme reaksiyon örneği çoğalması da kaçınılmaz olacaktı.

Ancak tüm bu önermeler nasıl gerçekleşmeliydi.

Masum planlar olarak görülen bu medyatik organizasyon neyi hedeflemekteydi?

"Artık kitap değil kitap gibi insanlar konuşmalıdır." Bu temel ekseninde medya örgütlenmeye başladı. Kadını din adına oyalayacak en makbul eylem biçimi, kendisi en iyi ifade ettiği biçim olmalı ve kadın eylemin her oluşumunda yer almalıydı.

Yoğun bir ölçekte Kadın ve dini sohbet programları başladı. Ancak burada önemli olan öğretici modeli, din temelli öğreti değil, ayrıntılar üzerinde çoğalmalıydı. İbadetin kendisi değil / nasıl olması üzerine kurulu olmasıydı. Siyasi İslam danışmanları medya aracılığıyla kolları sıvadılar.

Dinin odak merkezinden uzaklaşmak / onun odağına hedeflenen sorulardan da uzak durmamızı sağlayacaktır. Bu uzaklık da ayrıntılarda kaybolmamızı sağlayacaktır. İşte temel olmayan temelsiz politikanın harcı böyle döküldü. Şimdi bu karışımı birlikte inceleyelim. Ve siyasi İslam'ın medyayı kulla-

narak kendisine nasıl bir yan yol açtığına bir göz atalım.

Dua yalnızca edebiyat değil / ona duyulan saygıyla okunur. Nasıl ki tuvalette dua okunmaz ise okunmanın da şekli ve cismi vardır. Çocuğa okuduğun bir duayı bebeğe okuyamazsın. Bebeğe okunan dua onun yüzüne direkt üflenmemeli.

Bu esnada pencereler kapalı olmalı dışarıdan escek rüzgâr engellenmelidir. Evin bereketi için okunacak dua ise kızılдерileri bile kıskandıracak boyutlardadır. Cahilliğinizi yok edin. Evinizin bereketsiz kılmayın. Bilenle bilmeyen bir olmaz. Evin annesi bereket duası okumuş. Sanki yemek kaynatıyor. Koymuş tencereye suyu, okumuş duayı içine açmış ateşi suyu kaynatıyor. Zinhar uymayın böyle şeylere. Duayı porselen bir demliğin içindeki suya okuyacaksınız. Ancak

demlik pazardan alınmış bile olsa bir hat sanatçısına gidip üzerine tanrı kelamını yazdıracaksınız. Sonra suyu kısıp ateşte buharlaşmaya bırakacaksınız. Ama önce erkeğin evde olacak. Çoluk çocuk toplaşmış olacak ki bereketten herkes nasibini alsın. Hocam ben dua yazan demlik almıştım şikâyetiyle soru soran annelere seslenmek istiyorum. Makine yazısı ile yazılmış demliğin hiçbir ehemmiyeti yoktur. Buna dikkat edile.

Ayrıntının ayrıntılara bölünmesi / bölünenin yeniden bölünmesi mitoz çoğalmayı bile kıskandıracak niteliktedir.

Fetva niteliğindeki bu öneriler gözyaşları içinde yerine getirilir. Ve hatta çocuk iyileşmemişse yine kendi kendine kızması ve nefesimi tutamadım demesi, siyasi islamın gericilikte geldiği ürkütücü boyutları gösterir. Daha da ötesi bir duanın kabulü makbulü o duanın defalarca okunmasıdır.

Örneğin bir dua 3 000 kez okunması en hayırlı denmişse hemen ahab yakın telefonlar açılır. İMC usulü, şu sureyi şu kadar sen, şu kadar sen oku gibi paylaşım yapılır. Dokunmatik sayaçların üretilme mantığı da bu esasa göre üretilmiştir. Okunan dua, ne kadar çok tekrarlanırsa sanki hacmi genişleyecek, kütlesi değişecek, özgül ağırlığı artacaktır.

Ve daha da ötesi, dua'nın genel geçerliliğini kabul etmişiz de / nasıl dualanmamız gerektiğini tartışır duruma gelmişizdir. Siyasi islamın kadını ittiği konum ne yazık ki bu kadar acınası bir gerçektir.

Eğer / Mevcut olmayan bir temel neden, tartışmasız bir şekilde kabul görmüşse / bu kez de hangi nedenin temel ya da temelsiz olduğunu göremezsiniz.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

Bir kişi namazdan sonra hemen bir defa Âyet-el kürsiyi okusa, o âyet Arş-ı alaya kadar gider ve orada durmadan hareket ederek "Ya Rabbi, beni okuyan kulunu affet!" der. Hak teâlâ, mekandan ve cihetten münezzeh olarak "Ey meleklerim, şahid olun, namazdan sonra Âyet-el kürsiyi okuyan kulunun günahlarını affettim" buyurur.)

Oysa;

Her şeye gücü yeten bir yaratıcı, neden dua edilmesini dilesin ki? Sonuçta duayı yaratan da kendisi değil midir sorusunu sormadığı, sorgulamadığı ve anlamadığı bir dildeki duayı tekrarladığı için yaptığı işin farkında bile değildir.

Oysa hadid 22 de / Yeryüzünde vuku bulan ve sizin başınıza gelen herhangi bir musibet yoktur ki, biz onu yaratmadan önce, bir kitapta yazılmış olmasın. Şüphesiz bu, Allah'a göre çok kolaydır denmesinin de farkında değildir.

Diğer acınası gerçek ise, duanın bir reçete gibi kullanılması dışında, sonuçlarının negatif olduğu bir durumda bile, duayı okuyan kişinin kendisini suçlaması, ait olduğu bir dünya dışında yaşamını nasıl sürdürmeye devam ettiğini göstermesi açısından acınası bir gerçektir.

Siyasi İslam bu projesiyle istediği tabanı oluşturunca, geri kalanı ise zaptırap altına almak için gereken her şeyi yapacaktır.

HAZİRAN ve GEZİ DİRENİŞİ...

Kadın ekonomik çıkmaz ve çaresizliğin karşısında eline aldığı dua sayacıyla isyanını frenlerken, iktidar, kendisine isyan muhalefetini gösteren diğer kesimler için ise ayrı ayrı projeleri vardır.

Olan bir şeyin nasıl olup da daha önce olmadığı sorusu, olduğu anda ortaya çıkar...

Aslında şaşılacak bir durum değildir. Çünkü gezi, başkaldırının doluluğa ulaştığı o anı temsil eder.

İktidarlar için toplum ne demektir? Bir toplumda en tehlikeli kişiler, kaypaklar, ikiyüzlüler ve soytarılar değil, kimliği belirli ya da değişime kapalı kişiliklerdir. Bu nedenle görüntüsü net olmayan toplum, en mükemmel yönetilen toplumdur.

Ve bu nedenle sistem, kentteki bir su dağıtım şebekesine benzer. Barajlar hidroforlar, vanalar, dirsekler, su saatleri, bataryalar, kör tapalar ve giderlerle bu akıntıyı kontrol ederken aynı zamanda bu akıntıya da yön verir.

Eğer borulardaki sular donmak üzereyse iktidarlar için tehlike demektir. Bu nedenle donmuş düşünceleri eriyik haline getirmek ve yukarıda söz ettiğimiz gibi soytarıları iktidar yapmak, iktidarların en sevdikleri bir durumdur.

Geziden önce olan şey ise, suyun eriyik olarak borularda bulunma durumudur.

Ancak, Kitlelerin Özgürlük alanını tıkar ve bu alana ayrıca bir basınç yüklerseniz, su birleşik kaplar misali tüm boruları dirsekleri kör tapaları patlatarak kendisine bir çıkış yolu arayacaktır. Gezide yaşanan da birebir böyle olmuş ve akıntı uygulanan basıncın orantısıyla tüm ülkeye yayılmıştır.

Ancak Neden Taksim? Neden İstiklal caddesi? ve Neden Başkaldırı? İstiklal caddesi, Türkiye'nin en kalabalık caddesi. Bu ne demek. Bu; Her türlü acının, korkunun, zekânın işlediği. Kin, öfke ve her türlü altüst oluşun ayak sesinin gezindiği bir mekan demektir.

Bu; Yenginin, yenilginin, pahlavranın, güvensizliğin, komedinin estiği. Tutku, gıpta, hırs, çatışma kadar paylaşımın da sergilendiği bir mekan demektir.

Kimliklerin, kişiliklerin yok edildiği, değiştiği ya da değiştirildiği bir mekân demektir.

Çünkü; ne cerrah elindeki neşterle, ne kasap elinde satırla dolaşır. Ne ağzınızın kokusu ne

açlığınız bilinir. Çünkü tüm kusunuz kalabalığın yorganı altında gizlenmiştir. Bu yüzden en mükemmel örtüdür sokak ve kalabalıklar.

Düşlerin gezi alanı, düşüncelerin piknik yeri, gizlenenlerin mekânıdır sokak. Aynı zamanda, tüm inançların, tüm umutların ve umutsuzlukların haykırılışların bir mekânıdır İstiklal caddesi.

Her türlü ulusun gezindiği, birbirinden etkilendiği, kültürünü, deneyimini, sanatını paylaştığı bir mekândır İstiklal caddesi.

Bu nedenle bu kadar çok tezatlığın yaşandığı ve paylaşıldığı bu daracık alanlar kaçınılmaz olarak başkaldırının da mekânları olacaktır.

İktidar böylesi bir alana basınç uygularken elbette böylesi bir analizi de gözden ırak tutmuş ya da gereksiz görmüştü. Çünkü kendi ifadelerinde bile hata yaptıklarını üstün körü olsa bile itiraf etmişlerdi.

İktidar tarafından uygulanan bu basınç, tüm vanaların borula-

rın patlamasına sebep olurken İktidar önce suyun bu taşkın haline polis gücüyle set oluşturmaya çalışmış ancak duvarları bile yıkacak öfke seli karşısında çatırdamaya başladığında baskı gücünü bırakarak, geriye çekilmek zorunda kalmıştır.

Bir sonraki evrede ise suyun geniş bir alana yayılmasını öğütleyenlerle suyun dar alandaki basıncını geniş alanlara kaydırarak suyun basıncını düşürülmesi planlanmıştır.

Her ne kadar hükümet / devlet yapısını kendi yapısına çevirmiş olsa da / kitleler tarafından benimsenen hükümet istifa sloganı / tüm boruları patlatacak buzullanmaya ulaşmadığını gösteren bir slogandır. Çünkü sorun sistem değil, yalnızca hükümetle sınırlı olmasıdır.

Ve bu nedenle, iktidarın o anki gücü, karşısındaki gücün kendisini alaşağı edecek güçte olmadığını kendisine inandırma durumudur.

Ve bu nedenle iktidar, suyun basıncını geniş bir alana yayarak düşürmüş ve daha sonrasında da

müdahale etme durumuna geçmiştir. Cami-cem evi / ODTÜ yolu, Kızılı erkekli vb oluşumlar buna en yakın örnektir.

Bu müdahale iktidar açısından kazanılması kolay bir durumdur. Çünkü eylemlerin o anki durumu, suyun eriyik halini hala koruma evresidir. Ancak haziran sonrası kazanımlar / değişim ve dönüşüm, eylemsel gücün eriyik halinden buzullanma evresi olan kristalize

haline geçmiştir. Çünkü istiklal caddesi bu evrede bir emek cephesi oluşumunun başını çekmiş ve direnişi tüm ülkeye yaymıştır.

Çünkü her eylem / yeni bir direniş / yeni bir direniş ve yeni bir başkaldırının sonucudur.

Ve isyan sürekliliğini kesintisizce devam ettirmektedir.

Siyasi İslam iktidarının bu korkusu, işte bu sürekliliğin kendisidir.

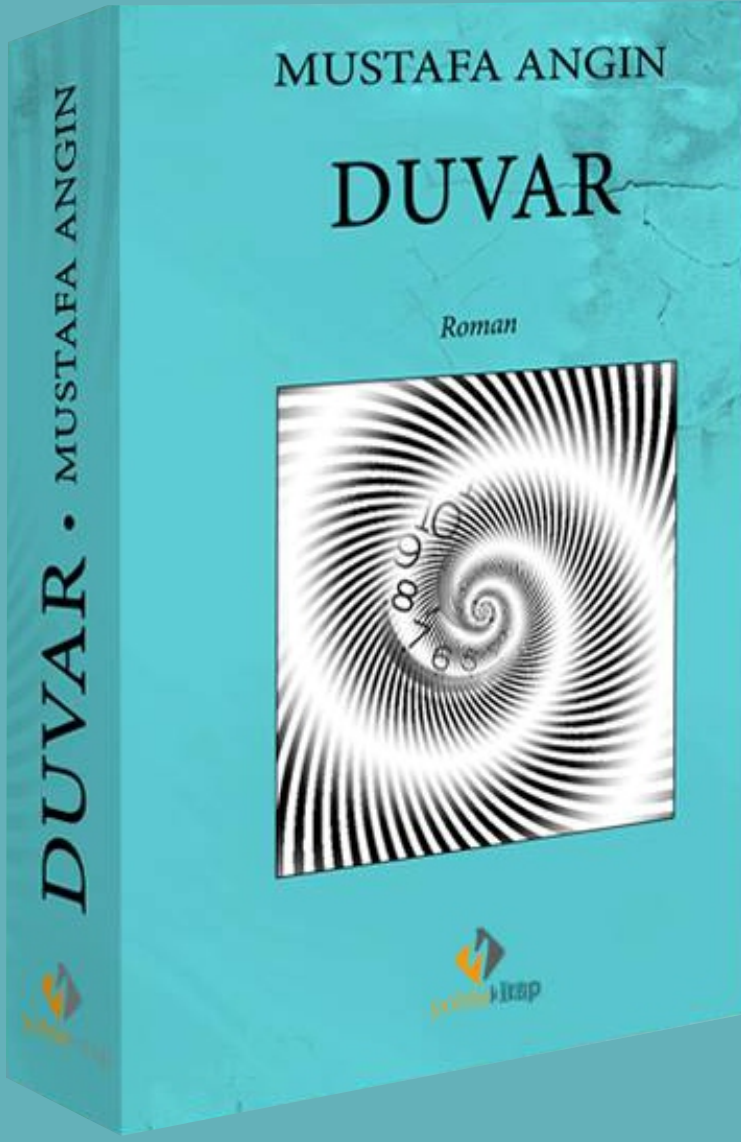
Çünkü taşı delen suyun o anki basıncı değil / sürekliliğidir.

Bu ise, yakın bir gelecekte başkaldırının donma halini belirleyecektir.

Sonuç olarak, Siyasi İslam ve din / “Ulussuz Sermayenin” en güçlü kaldıraç kollarından biridir. Onun kırılması demek, şükredilecek bir dünya yerine / başkaldıran bir dünya ile yer değişecek demektir.

Mustafa Angın

Angın, sokağı ve sokakta olmayı seven birisidir. Çünkü ona göre sokak, bir dirilişin / bir direncin /bir direnişçinin kendisidir.

Yazdığı Duvar romanı da, bir isyan / bir başkaldırının öyküsüdür.

Duvar; inançtan ateizme, bilimden felsefeye, estetikten popülere, kaderden kapitalizme, emekten sömürüye bütün bir hayatı ‘sözden afişler’e taşıyan bir roman...

Duvar; birbiriyle çarpılıp çoğalan, kimi zaman farkına bile varılmadan ömür tüketilen duvarlarla örülü bir evrene açılan, temel kurgusunu sorgulamadan, hesaplaşmadan alan, ‘zaman’ı yok olarak değerlendiren, bir çağ ötesini aktarma iddiasıyla yazılan bir anlatı...

Duvar; kimi zaman ara sokaklara açılan, sistemin günah ve sevaplarını gözden geçirip kimseye haksızlık etmemeye dikkat eden akılcı bir kaygı...

Duvar; hesaplaşma biçimleriyle bir yol gösterici, kendi içimize sürdürdüğümüz yolculuk kadar, kendimizden taşra düşüslere de açık bir adres...

Duvar; Patrikhaneleri ve Ortodoksluğu, yoksulluk ve cehalet beslediği, dinsel doktrinlerin toplumları köle-inanç ekseninde hizalamaya çalıştığı bir evrende, akıldışı bir tarihe tanıklık eden, şükredilecek bir dünya, yerini, başkaldıran bir dünyaya bırakmayı düşleyen bir söz yağmuru...

Duvar; dört kitabın çıkmazını bir sokağa sıkıştıran, kapitalizm ve ona bağlı kriminal politikanın toplum üzerindeki blast etkisini gidermek için akılüstü çözümler üreten, öneren bir yapıt...

Duvar; varoluşa anlam yükleyen dinlerin iç çatışmalarını önce kurşun yapıp gözümüze sokan, sonra bilimin rasyonalist bakışıyla öğütüp mantığın potasında eriten, birey yoluyla topluma psikanalitik terapi uygulayan, travmatik bir sonu zorunlu kılan bir çağ romanı...

Duvar; kendi sesine akan, saklı bir nehir; kendi renkleriyle tutuşan iç içe bir gökkuşağı...

GEZEĞENİMİZDEKİ YAŞAMIN KISA BİR TARİHÇESİ (1. bölüm)

Bahar Kılıç

Temeli esasen Tevrat'a dayanan, oradan da diğer kutsal kitaplara geçerek günümüzde bilimin karşısında adeta bir inanç duvarı örülmesine neden olan yaratılışçılık akımına göre, Tanrı Dünya'yı 6 günde yaratmıştır. Kuran'dan örnek vermek gerekirse: “O, gökleri ve yeri altı günde yaratan, sonra Arş'a kurulandır.” (Hadîd/4) Tevrat ve İncil'den de benzer örnekler verilebilir: “Çünkü ben, RAB yeri göğü, denizi ve bütün canlıları altı günde yarattım, yedinci gün dinlendim.” (Mısır'dan Çıkış 20:11) Kimi teolog bu noktada “6 gün” tabirini “6 evre” diye değiştirerek, gerçeklerle uyuşmayan bu ifadeleri kılıfına uydurmaya çalışır. Oysa bilim, kutsal kitaplardaki yaradılış mitlerini çoktan çürütmüştür.

Dünya yaklaşık olarak **4,5 milyar yıl**, Evren de **13,8 milyar yıl** önce oluşmuştur. Son verilere göre gezegenimizdeki yaşam ise en az **3,5-3,8 milyar yıl önce**, Dünya oluşuktan yaklaşık 1 milyar yıl sonra başlamıştır. Ancak hem ülkemizde hem de dünyada varlığını sürdüren bilim karşıtı akımlar nedeniyle birçok insan, kutsal kitaplarda yazan rakam ve süreçleri temel alarak

bilimsel gerçekleri göz ardı eder. Neden inanmayı arzuladığımız şeyleri var olan bilimsel gerçeklerin üzerinde tutarız; merak ettiğimiz onca sorunun cevabı bir adım ötemizdeyken, cevapların olduğu tarafa yönelmekten neden tam aksi yöndeki puslu bölgeyi tercih ederiz; tek evrensel dil olan bilime neden ısrarla sırt çeviririz? Elbette bu sorular bu yazının konusu değil. Ama devam etmeden önce üzerlerinde biraz düşünmemiz gerektiğine inanıyorum. Bu bağlamda birkaç örneğe değinebiliriz:

Yaratılışçıların iddialarına göre *sürüngeçenler sürüngeçen olarak, balıklar balık olarak, memeliler memeli olarak ve insanlar da insan olarak yaratılmıştır*. Oysa bugün biliyoruz ki Dünya'daki yaşam bütün canlıların paylaştığı ortak bir atayla başlamış; yavaş ve aşamalı bir şekilde, canlıların çeşitlenerek türemesiyle, uzun bir evrim sürecinden geçerek bugünkü halini almıştır. Üstelik evrim devam etmektedir. Yine kutsal kitaplara göre hayvanlar (ki o zamanlar bilinen hayvan türlerinin sayısı sınırlı olduğu için bahsi geçenler sadece evcil olan keçi, koyun, deve, sığır, eşek, katır vb hayvanlar ve kuşlardan ibarettir) insanlardan önce, insanlara *hizmet etsin diye*, üstelik de *evcil halleriyle* yaratılmıştır.

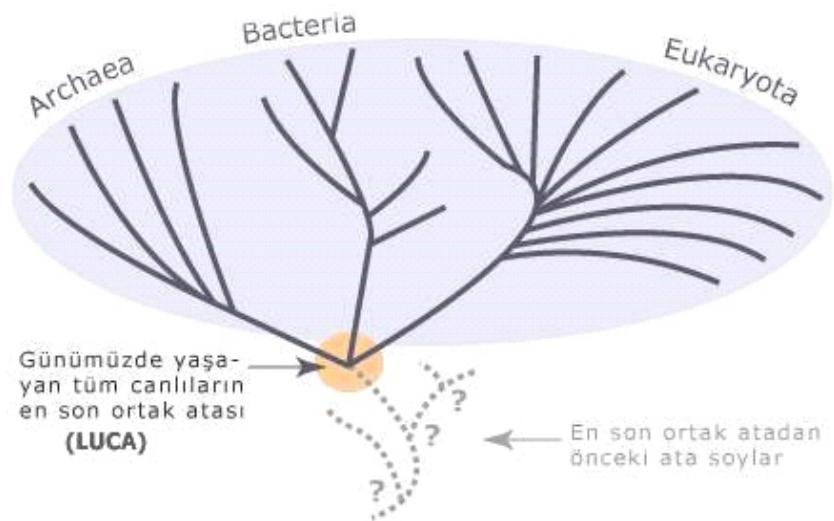
Oysa biz bugün biliyoruz ki hayvanların evcilleştirilmesi insanlık tarihi açısından çok yeni bir gelişmedir; ilk popülasyonları 200 bin yıl önce Afrika'da ortaya çıkan ve uzun süre avcı-toplayıcı olarak yaşayan modern insan Homo sapiens, ancak MÖ 10.000 yıllarına gelindiğinde bitki ve hayvanları evcilleştirmeye başlamıştır. Kaldı ki gezegenimizde bu evcil hayvanlardan çok önce, onları da kapsayan koca Memeliler sınıfının esamesi bile okunmuyorken, hatta ortalıkta “hayvan” diye bir canlı bile yokken başka birçok canlı türü oluşmuş, evrilmiş, çeşitli sebeplerle nesilleri tükenmiş, geriye kalan az sayıdaki şanslı tür de soyunu devam ettirmeyi başarmıştır. Bugün insan da dahil olmak üzere doğada gördüğümüz her canlı, bu şansı yakalamış olan ataların soyundan gelmektedir. Canlıları sadece hayvanlar ve bitkiler olarak iki sınıfa ayıran, hepsini de insanın ihtiyaçlarını karşılamak için yaratılmış varlıklar olarak gören, insanın bir hayvan olduğu gerçeğini yok sayan ve tabii bu arada bitki ve hayvan sınıfına girmeyen bakteri, arke, mantar, protista gibi diğer canlıları da hiç hesaba katmayan bu çağ dışı ve hepsinden öte, gerçek dışı yaklaşımın günümüzde halen taraftar bulduğunu görmek gerçekten üzücü. Bu nedenle mevcut

bilgilerimizin ışığında Dünya'daki yaşamın tarihçesine kısaca bir göz atmamızın faydalı olacağını düşünüyorum. Ancak bilimsel bilginin bir gereği olarak aşağıdaki verilerin, özellikle de tarihlerin, ileride elde edilebilecek yeni kanıtlarla değişebileceğini hatırlatmak isterim.

Yaratılışçıların iddialarına göre sürüngenler sürüngen olarak, balıklar balık olarak, memeliler memeli olarak ve insanlar da insan olarak yaratılmıştır. Oysa bugün biliyoruz ki Dünya'daki yaşam bütün canlıların paylaştığı ortak bir atayla başlamış; yavaş ve aşamalı bir şekilde, canlıların çeşitlenerek türemesiyle, uzun bir evrim sürecinden geçerek bugünkü halini almıştır. Üstelik evrim devam etmektedir. Yine kutsal kitaplara göre hayvanlar (ki o zamanlar bilinen hayvan türlerinin sayısı sınırlı olduğu için bahsi geçenler sadece evcil olan keçi, koyun, deve, sığır, eşek, katır vb hayvanlar ve kuşlardan ibarettir) insanlardan önce, insanlara hizmet etsin diye, üstelik de evcil halleriyle yaratılmıştır. Oysa biz bugün biliyoruz ki hayvanların evcilleştirilmesi insanlık tarihi açısından çok yeni bir gelişmedir; ilk popülasyonları 200 bin yıl önce Afrika'da ortaya çıkan ve uzun süre avcı-toplayıcı olarak yaşayan modern insan Homo sapiens, ancak MÖ 10.000 yıllarına geldiğinde bitki ve hayvanları evcilleştirmeye başlamıştır. Kaldı ki gezegenimizde bu evcil hayvanlardan çok önce, onları da kapsayan koca Memeliler sınıfının esamesi bile okunmuyorken, hatta ortalıkta "hayvan" diye bir canlı bile yokken başka birçok canlı türü oluşmuş, evrilmiş, çeşitli sebep-

lerle nesilleri tükenmiş, geriye kalan az sayıdaki şanslı tür de soyunu devam ettirmeyi başarmıştır. Bugün insan da dahil olmak üzere doğada gördüğümüz her canlı, bu şansı yakalamış olan ataların soyundan gelmektedir. Canlıları sadece hayvanlar ve bitkiler olarak iki sınıfa ayıran, hepsini de insanın ihtiyaçlarını karşılamak için yaratılmış varlıklar olarak gören, insanın bir hayvan olduğu gerçeğini yok sayan ve tabii bu arada bitki ve hayvan sınıfına girmeyen bakteri, arke, mantar, protista gibi diğer canlıları da hiç hesaba katmayan bu çağ dışı ve hepsinden öte, gerçek dışı yaklaşımın günümüzde halen taraftar bulduğunu görmek gerçekten üzücü. Bu nedenle mevcut bilgilerimizin ışığında Dünya'daki yaşamın tarihçesine kısaca bir göz atmamızın faydalı olacağını düşünüyorum. Ancak bilimsel bilginin bir gereği olarak aşağıdaki verilerin, özellikle de tarihlerin, ileride elde edilebilecek yeni kanıtlarla değişebileceğini hatırlatmak isterim.

İlk yaşam formlarının nasıl oluştuğuna ilişkin birçok hipotez (abiyojenez hipotezleri) ortaya atılmış olmakla birlikte, bu konuda henüz kesin kanıtlara dayanan bir görüş birliği yoktur. Ancak çoğu bilim insanı, yaşamın deniz tabanlarındaki hidrotermal bacalarda ortaya çıkmış olabileceğini ve DNA'dan ziyade RNA temelli bir yapıda olduğunu düşünmektedir. İşin esas aydınlatılması gereken ve hepimizin merakla beklediği çetrefilli kısmı budur, ama bu yazının konusu ondan sonraki süreci kapsadığı için şimdilik abiyojenezin ayrıntılarına girmeyeceğiz. Ayrıca yazı boyunca Dünya tarihi açısından oldukça uzak bir geçmişten bahsedeceğimiz için herhangi bir kafa karışıklığı olmaması adına myö kısaltmasını kullanacağımı da eklemek isterim (myö: milyar yıl önce.)

Şekil 1: Yaşamı üç alemi ve Son Evrensel Ortak Ata (LUCA)

Dünya'daki ilk canlılar, o zamanlar atmosferde serbest oksijen bulunmadığı için oksijensiz koşullarda yaşamaya uygun biçimde evrilmiş tek hücreli prokaryotlardı. (*Prokaryot: Membranla çevrili bir çekirdeğe ve organellere sahip olmayan, tek hücreli organizma. Bazı prokaryotlar yaşam döngülerinin belli aşamalarında çok hücreli forma geçebilir; bazıları da koloniler halinde yaşar.*)

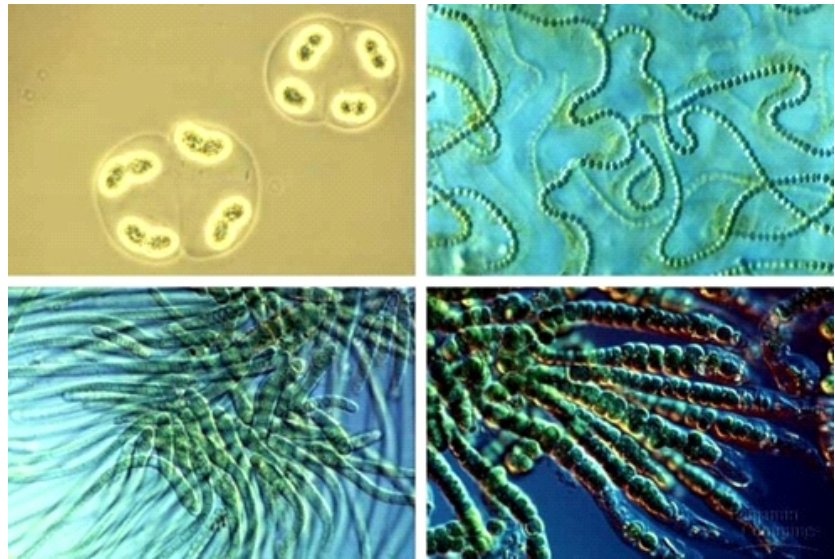
Şu an için bildiğimiz en eski canlılara dair doğrudan kanıtlar 3,48 myö'den kalmadır ve denizlerde yaşayan prokaryotik hücre yapısına sahip siyanobakterilere (mavi-yeşil algler) aittir. Fakat ilk yaşam formu olmak için fazla karmaşık görünen bu mikroorganizmalar, yaşamın bundan daha da erken başladığını düşündürmektedir. Nitekim Grönland'da bulunan ve biyojenik olduğu düşünülen 3,7 milyar yıllık sedimenter kayalar, yaşamın daha da eski olabileceğine işaret eder. Dünya üzerinde yaşamış (hala yaşayan veya soyu tükenmiş olan) tüm canlıların atasına Evrensel Ortak Ata ismi verilir. Günümüzde yaşayan tüm canlıların ortak atasına ise Son Evrensel Ortak Ata (LUCA; Last Universal Common Ancestor veya cenancestor) denir. İşte mevcut yaşamın kökeni olarak kabul edilen bu Son Evrensel Ortak Atanın, yukarıda sayılan sınır değerlerin ışığında **3,5 myö-3,8 myö** arasında yaşadığı kabul edilir.

Bir önceki yazıda da değindiğim gibi, Arkeen devrinin (3,6 myö-2,5 myö) başlarına denk gelen bu dönemde gezegenimizin hakimleri prokaryotlar; yani bakteriler ve arkelerdi. Evrimin en erken basamakları bu canlılarda gerçekleşti. Bu mikroorganizmaların hepsi kemoototroftu; yani karbon kaynağı olarak karbondioksit kullanıyor ve inorganik maddeleri okside ederek enerji elde ediyorlardı. Arkeler ile bakteriler arasındaki evrimsel ayrımın 3,5 myö-3,8 myö gerçekleştiği düşünülmektedir. Bu konuda farklı görüşler olmakla birlikte şu an için en fazla kabul gören yaklaşım, söz konusu ayrımın Bakteri alanı ile Arke ve Ökaryotların oluşturduğu klad arasında gerçekleştiği yönündedir.

3 myö'ye geldiğimizde virüsleri görürüz; ama “canlı” derken bile iki kez düşünmemiz gereken ve sadece canlı sayılıp sayılmamaları değil, evrimsel geçmişleri konusunda da bir gizem olarak kalmaya devam eden virüsler, bu tarihten çok önce de gezegenimizde bulunmuş olabilir.

İlkel bakterilerden evrilen ve en eski fosilleri 3,5 milyar yıllık olan siyanobakterilerin (mavi-yeşil algler) tam olarak ne zaman fotosentez yapmaya başladığı konusunda bilim camiasında tam bir fikirbirliği yoktur; bununla birlikte elimizdeki jeolojik kanıtlar, bu sürecin en az 3 myö başladığına işaret etmektedir. Ama şu kadarından eminiz ki, enerjisini fotosentezle elde eden, dolayısıyla atık madde olarak atmosfere oksijen salan siyanobakteri türlerinin evrilmesi Dünya'nın çehresini tamamen değiştirmiştir. Bu sürece kısaca değinmek uygun olur.

Biliyoruz ki ilkel Dünya atmosferinde serbest oksijen (O₂) bulunmuyordu. Fakat fotosentez yapabilen siyanobakterilerin sahneye çıkmasından uzunca bir süre sonra (veya günümüzden yaklaşık **2,4 myö**) atmosferde ciddi bir oksijen birikimi meydana geldi. Buna Büyük Oksijenlenme Olayı (Oksijen Devrimi) diyoruz. Ondan önce, siyanobakterilerin ürettiği oksijen özellikle demir gibi indirgenmiş minerallere

Şekil 2: Siyanobakteriler

bağlandığı için (demir oksit oluşumu) atmosfere geçemiyordu. Bu büyük “paslanma olayının” izlerini bugün, geçmişte çöken demir oksitin kırmızı şeritler şeklinde ortaya çıkardığı bantlı demir formasyonlarında görebilmekteyiz. Fakat siyanobakterilerin “dünyayı pasa boğmasıyla” okyanuslarda bulunan çözünmüş haldeki demir zamanla oksijene doydular. Fazla gelmeye başlayan oksijen, okyanuslardan atmosfere

Bizde gayet ferah duygular uyandırır da bu olay, o zaman yaşayan birçok canlı için sonun başlangıcı, gezegenimizin tarihinde yaşanan ilk kitlesel yok oluşun temel etkeniydi. Büyük Oksijenlenme Olayı ile o zamana kadar gezegenin hakimi olan oksijensevmez (anaerobik) organizmaların birçoğunun soyu tükendi; ne de olsa oksijen bu canlılar için adeta bir zehir niteliğindeydi. Anaerobik organiz-

azalması nedeniyle Dünya tamamen donarak adeta bir kartopuna (1. Kartopu Dünya) dönüştü. Bu dönemde oluşan buzlar sonradan eridiğinde, atmosfere daha da fazla oksijen salındı. Yaklaşık **1,7 myö** atmosferdeki oksijen seviyesi günümüzdeki **%10**'una ulaşmıştı

1,6-2,1 myö karmaşık hücre içi işlevlere sahip olan ökaryot hücreler evrildi. Prokaryotların aksine ökaryotlar, genetik materyallerini taşıyan zarla çevrili bir çekirdeğe ve hücre organellerine sahipti. İlk tek hücreli ökaryotlardan bir süre sonra da bunlardan evrilen çok hücreli ökaryotlar oluştu. Şimdilik bulunan ve ökaryot olduğu düşünülen en eski çok hücreli ökaryot fosili (*Grypania spiralis*) 2,1 milyar yıl yaşındadır.¹

1,8 myö ökaryotların ilk alemi olan protistalar evrildi.

Günümüzde birçok bilim insanı ökaryotların içerdiği organellerin, daha önce bağımsız yaşamlar süren prokaryot hücrelerden köken aldığını düşünmektedir (**Endosimbiyoz kuramı**). Kloroplast ve mitokondri organellerinin kendi genetik materyallerine sahip olduklarının fark edilmesinden sonra ortaya atılan bu kuram, yapılan genomik çalışmalarla da desteklenmiştir. Endosimbiyoz kuramı, şu an için ökaryot hücrelerin evrimini açıklayan en iyi kuramdır. Süreç şöyledir:

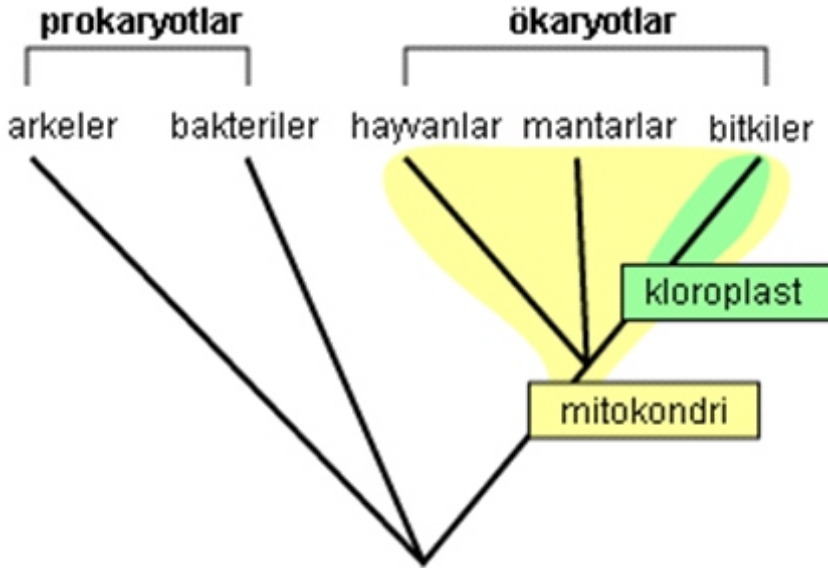

Şekil 3: Dünya atmosferinin oksijenlenmesi sonucunda oluşan bantlı demir formasyonu

salınmaya ve orada birikmeye başladı. Bazı bilim insanları siyanobakterilerin ürettiği oksijenin atmosferde bu kadar geç birikmesinden, metan üreten bakterilerin sayısındaki azalmanın sorumlu olabileceğini öne sürmüştür (metan, oksijenle reaksiyona girererek oksijenin atmosferde birikmesine engel olur; dolayısıyla metan üreten bakteri sayısı azalırsa oksijen birikiminde artış olacaktır.)

maların ana sahneden çekilmesiyle, oksijeni kullanabilen veya en azından oksijeni tolere edebilen canlılar evrildi ve dünyaya hakim oldu; gezegenimizde muazzam bir biyolojik çeşitlilik oluşmaya başladı.

2,4 myö-2,1 myö Büyük Oksijenlenme Olayı tarafından tetiklenen, tarihin ilk ve en uzun buz devri (Huroniyen) yaşandı. Büyük olasılıkla atmosferdeki metanın

Şekil 4: Prokaryot ve ökaryot hücrelerin dallanması

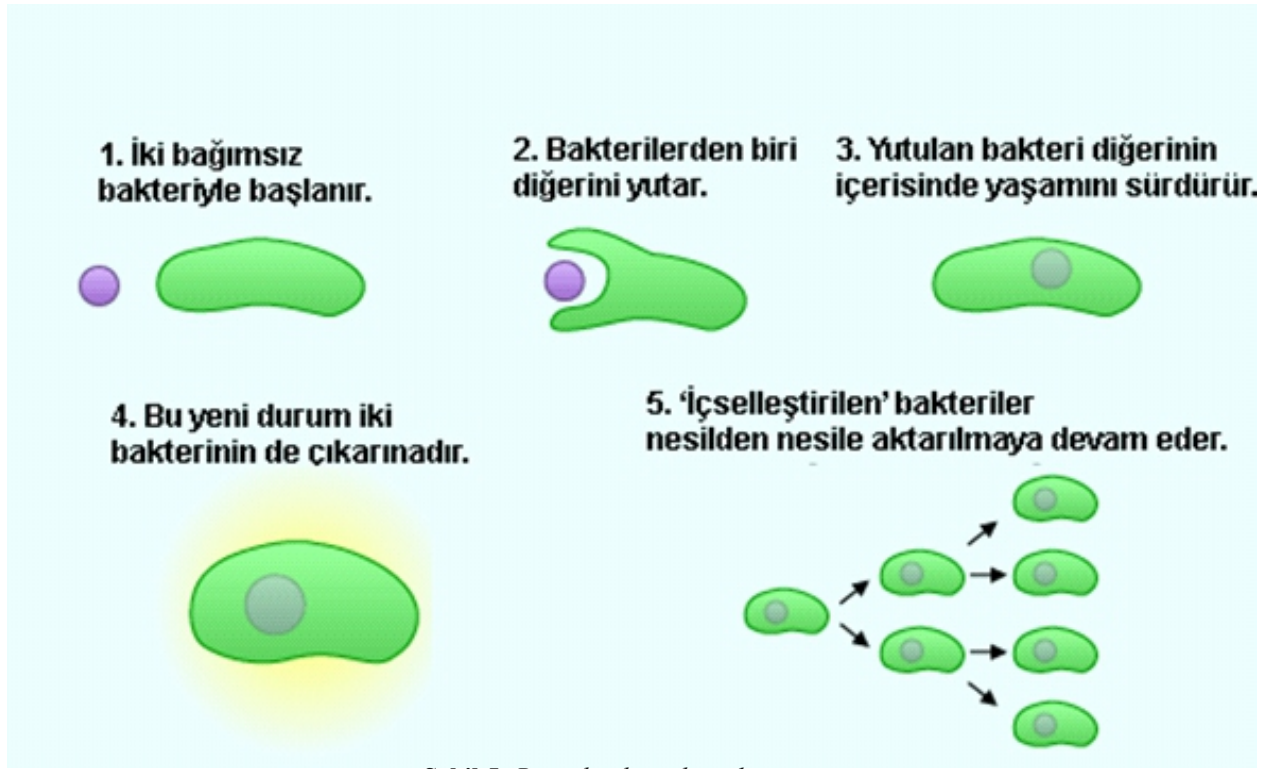
Bir prokaryot hücre (konak) diğerini yutar. Bu iki hücre bir arada, birbirinden faydalanarak ortak bir yaşam sürer (**endosimbiyoz**.) Ancak 'hücre içinde hücre'den oluşan bu ortak yapılar, kendileri gibi olan diğer yapılarla rekabet halindedir. Enerji üretme kapasitesini kaybetmeden daha hızlı çoğalmayı başaranların sayısı, doğal seçilimin gereği olarak sonraki nesillerde artar. Kısacası enerji üretiminde kim başarılıysa onun soyu hayatta kalır. Nesiller geçtikçe bu endosimbiyotik bakteriler hem ATP yapımı için gerekli zara, hem de zar gerilimini kontrol altında tutabilecek bir genoma sahip küçük güç jeneratörlerine evrilir. Bu süreçte yutulan prokaryot, konak hücreye enerji sağlayan mitokondriye dönüşebilir. Yutulan prokaryot hücre bir siyanobakteri ise, mitokondri yerine bir plastite (örneğin bitki ve alglerde fotosentezden sorumlu olan kloroplasta) dönüşür. Bu yolla farklı ökaryot hücre soyları oluşmuştur. Örneğin

bu soy hatlarından birisi bitki ve yeşil alglere uzanan evrimsel dalı oluşturmuştur.

1,2 myö tek hücreli bir ökaryotta, farklı cinsiyette iki bireyin veya eşeyin iştirakini gerektiren eşeyli üreme evrildi. Kısacası seks, ökaryotlar icat etti. Bildiğiniz gibi biz de dahil neredeyse tüm hayvanlar, bitkiler ve mantarlar eşeyli üreme gerçekleştirir. Mayoz bölünme ve döllenme aşamalarıyla gerçekleşen eşeyli üreme, anne ve babadan alınan genetik materyallerin karışımını içerdiği için muazzam bir genetik çeşitliliğe ve evrimin hız kazanmasına neden olmuştur.

Bütün çok hücreli canlılar (kara bitkileri, hayvanlar, çoğu mantar, bazı algler) ökaryottur ve çok hücrelilik, “Tarih tekerürden ibarettir” sözünü doğrular şekilde gezegenimizin tarihinde en az 25 ayrı soy hattında, birbirinden bağımsız olarak evrilmiştir. Çok hücreli canlıların tek hücreli canlılardan evrimi

devam etmekte; bazen de tek hücreli forma döndükleri olmaktadır (*Velicer et al. 1998.*) Fakat tek hücrelilikten çok hücreliliğe geçişin böylesine yaygın ve hızlı bir şekilde gerçekleşmesi, bu dönüşümü destekleyen seçilimin yayılımcı bir yapıda olduğunu ve bu dönüşüm için gerekli olan genetik ve gelişimsel engellerin kolay aşıldığını göstermektedir. Çok hücreliliğin başlıca avantajları arasında boyut artışı, işlevsel açıdan özelleşme ve işbölümü sayılmaktadır. Ancak seçim baskılarının yokluğu ve trade-off'lar, hücrelerin daha da karmaşıklaşmasını engelleyebilir. Kısacası bütün evrimsel süreçlerde olduğu gibi burada da doğal seçim, elindeki kağıtları çevrenin ve genetik yapının dağıttığı desteye göre dizer. Bize de bu süreçlerin işleyişini araştırıp öğrenerek, yaşamın kökenini çözümlmek kalır.

Şekil 5: Beş adımda endosimbiyoz yaşam

Görüldüğü gibi gezegenimizdeki yaşamın oluşumu ve evrimi hiç de kutsal kitaplarda anlatıldığı gibi basit değildir. Canlılığın kökenini anlama konusunda katettiğimiz yol gurur vericidir; ama henüz bilmediğimiz çok şey bulunduğunu da unutmamamız gerekir. Bu bağlamda yeni bilgilere açık olmak, bildiğimizi sandıklarımızı bile sorgulamaya devam etmek ve bilimsel bir temeli olduğu sürece en çılgınca görünen fikirleri dahi değerlendirmeye almak durumundayız. Bilim ancak bu şekilde ilerleyebilir.

Evrimsel tarihçeyi hala milyar yıllarla ifade etmek zorunda kaldığımızı, henüz ilk balıklara, sürüngenlere bile gelemediğimize ve yaratılışçıların bütün canlıların bir anda yaratıldığını iddia ettiği Kambriyen Dönemi'ne (542 milyon yıl önce) bile daha çok yolumuz olduğuna dikkatinizi çekmek isterim. Eşeyli üremenin evrimi sonrasında çok hücreli yaşamın evrimi başlı başına bir konu olduğu için bunu bir sonraki yazıya bırakıyor ve önümüzdeki sayıda görüşmek üzere diyorum.

Blog sitem:

<http://www.baharkilic.org/>

1. Abderrazak El Albani, Stefan Bengtson, Donald E. Canfield vd. **Large colonial organisms with coordinated growth in oxygenated environments 2.1 Gyr ago.** *Nature* 466, 100–104 (01 July 2010) doi:10.1038/nature09166 (<http://www.nature.com/nature/journal/v466/n7302/full/nature09166.html>)

* 1, 4 ve 5 numaralı görseller, *Evrimi Anlamak* sitesinden alınmış, üzerinde birkaç revizyon yapılarak yazıya eklenmiştir.

Hakan Atakan

Üç yaşında ağır bir hastalık geçirip hastanede üç ay kalırken annemin sürekli dua ettiğini görmüştüm. Sürekli allahıtan benim iyi olmamı istiyordu. Ama hastanede doktor ve hemşireler sürekli gelip kan örnekleri alıp çıkan sonuçlara göre ilaç ve serum veriyorlardı. Ve (anneme göre allahın) bana göre onların sayesinde iyileştim. Beş yıl sonra ağır bir havale sonrası komaya girip 48 saat sonra uyandığımda da annem dua ediyordu. Bu sefer virüsün ne olduğunu anlayamadılar ama yinede bağışıklık siste-

mimi verdikleri serumlarla güçlendirdikleri için ayağa kalkabildim. Bu geçirdiğim ağır hastalıklar yüzünden annem sürekli benim için kurban adakları adıyor, oruçlar tutuyor, hatta kurşun bile döktürüyordu. Fakat ben sürekli ilaç ve iğnelerle ayakta kalabiliyordum. Aramızda şöyle konuşmalar geçiyordu.

-Yemeğini bitir. Yoksa allah baba çok kızar.

-Allah yemeğimi bitirdiğimi görüyor mu anne?

-Tabii ki o her şeyi görür. Her şeye o karar verir. Bizim yemeğimizi de o veriyor.

-Anne, allah baba herşeyi görüyor demiştin değil mi?

-Evet

-Benim silgimi okulda biri çaldı. Kim olduğunu bana söyler mi?

-Allahın işi yokda senin silginle mi uğraşacak. Böyle saçma şeyler düşünme..

-Anne, allah baba herşeyi görüyor di mi?

-Kaç kere söyledim sana evet diye?

-Peki siz bazı akşamları uyurken odanızı kilitliyorsunuz, ben içeriyi göremiyorum. Allah baba kesin görüyordur o zaman.

-(Şaaaakkk)... Eşşolueşşek. Bunları mahalledeki piçlerden mi öğreniyorsun? Kırarım kafanı bir daha sokağa çıkamazsın. Anladın mı?

-Ühühühühü.. Ne vuruyorsun ya?

Daha sonra ortaokulda din dersleri başladı. Derslerin içeriğinde muhammedin ne kadar ahlaklı olduğu, hep haksızlığa uğradığı, hatta Taif te taşlandığı halde taşıyanlara bir şey yapmadığı vs.. anlatıldı. Bir defasında " hocam allah taş atan müşriklerin ellerini bağlayamamış mı?" diye sordumda kızarıp "rabbimiz peygamberimizi de sınava sokmuştur. Bunları fazla düşünmemek lazımdır. Biz her şeyi bilemeyiz" diyerek çok ulvi bir cevap vermişti.

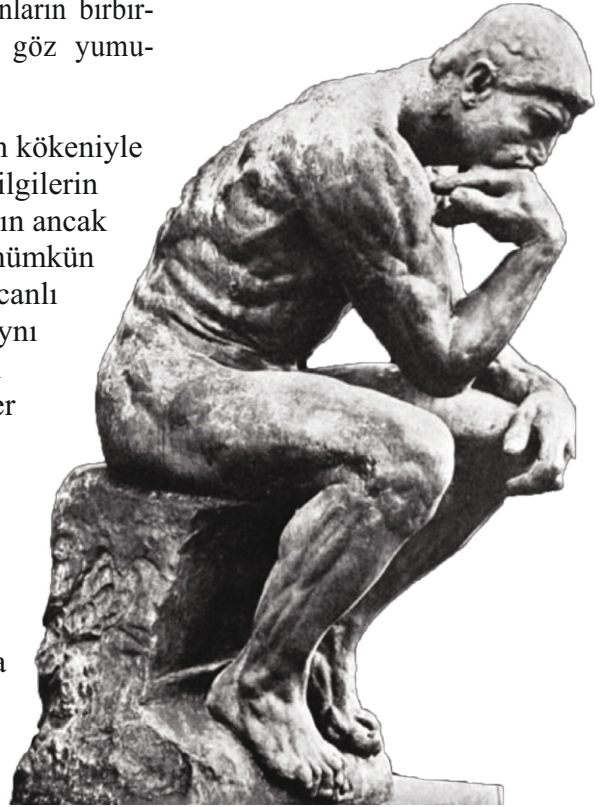
Her yıl gelen din hocalarının zekâ ve kültür seviyeleri o kadar düşüktü ki sorduğumuz sorular karşısında ya not tehdidiyle ya da bağırarak bizi susturuyorlardı. Lise bitince maddi durumu iyi fakat din bilgisi sıfır olan bir arkadaşım vasıtasıyla bir tarikata gittim. Haftalık toplantılarına altı defa katıldım. Sürekli anlattıkları hikayelerdeki mantık açıklarını

sohbet esnasında anlatan hocalara sordum.. Ve verdikleri kıvrıma cevaplarında bir yere geldiğinde tıkanıklarını görünce gitmemeye karar verdim. Daha sonra telefonla arayarak beni tehdit ettiler. Ama tehditlerinde masalları gibi boş olduğunu biliyordum. Ama yine de çok işe yaramıştı tehditleri.

Bu tehdit benim dini daha fazla araştırmama ve sorgulamama neden oldu.. Kuran ve hadisleri okudukça saçmalık ve çelişkilerin daha fazla olduğunu anladım. Daha sonra İncil in içinde ki çelişen ayetleri, Tevrat'ın içindeki saçma sapan ensest ve katliam emirlerini de gördüm. Dinlerin saçma olduğunu anlamıştım peki ya bir tanrı var mıydı? Varsa neden bu vahşi dincilerin uydurduğu kitaplarla insanların birbirlerini katletmesine göz yumuyordu?

Hayatın ve evrenin kökeniyle ilgili öğrendiğim bilgilerin ışığında, bir yaşamın ancak enerji vasıtasıyla mümkün olabileceğini, tüm canlı türlerinin aslında aynı enerji kaynağından beslenen farklı türler olduğunu ve bu türlerinde zaman içinde yok olup, başka türlerinde evrimleşerek geliştiğinin kanıtlarına ulaşınca bir tanrının veya tanrıların değil, doğa-evrenin

zaten yaşayan ve kaynaklarıyla yaşatan olduğunu, fakat bu hayat kavgasında asla hiçbirine bir üstünlük vermediğini, üstünlüğün sadece zekâsını en çok geliştiren canlılarda olduğunu keşfettim. İnsanoğlu, zekâsının ürünü olan bilim ve teknoloji sayesinde bugün Mars'a gidebiliyor, milyarlarca bakterinin hastalığına çareler üretebiliyor ve kıt kaynaklara rağmen açlık çekmiyor. Zekâmızı geliştirebildikçe evrende yayılabileceğiz ve buna da hiç bir hayali tanrı engel olamayacak. Çünkü zaten tanrı biziz.

Gemi Batıyor ...

1.Bölüm; Gemiye Binmek ve Gemi Yolculuğu

Taner Beyter

“Karayı terk ettik ve gemilere bindik, aramızdaki köprüleri yıktık ve daha da önemlisi karayı geride bıraktık! Şimdi, küçük gemi! İlerlere bak! Artık kara yok!”

Nietzsche, “Şenbilim”

Varoluşun devinimi ve anlamına dair insanlık tarihinde birçok farklı düşünür tarafından farklı bakış açıları geliştirilmiştir. Bu bakış açıları genel itibari ile şu sorular çerçevesinde dolanmaktadır; “Varlık ne demektir?”, “Varlığın anlamı ne olabilir?”, “Varlık ve insan ilişkisi ne boyuttadır?”, “İnsan varlığının temel kipleri nelerdir?” “İnsanın var olması ne anlama gelmektedir?” Biz bu yazı dizisinde Pascal'dan Nietzsche'ye, Lucretius'dan Voltaire'e, Heidegger'den Sartre'a, Gothe'den Wittgenstein'a kadar farklı “zeitgeist”lerin ürünü olan düşünürlerin düşünce sistematiikleri çevresinde dolaşacak ve yer yer bu konuyu “Gemi Batıyor, Seyrediyorlar” adlı kitabında ele alan Blumenberg'i anlamaya çalışacağız. Bu yazı dizisindeki sorular ve düşünsel eylem arayışlarımız Blumenberg'in eğretilmesi ile devam edecek ve insanın kendi varlığını anlaması noktasında, felsefenin birçok durağında mola vereceğiz.

Varlık anlayışımızın temellerinde yatan düşünce sistematiğini anlamak, bireyin kendini gerçekleştirmesi adına oldukça önemli bir konudur. Sarte'in Antik Yunan'dan aktardığı deyim ile “kendini kendi gözleri ile görmek” şeklinde gerçekleştirebilecek bu anlama eylemi, düşünce çizgilerinin silikleştiği bu çağda gittikçe daha da önem kazanan bir durumdur. Yazımızın diğer bölümlerinde Blumenberg'den Rossi'ye geçiş yapacağız ve “Gemi Batıyor, Seyreden Yok” adlı, Blumenberg'in sorularını daha da ileriye götürme hedefindeki kitabını inceleyeceğiz. İnsan'ı kendisi ile ilişkili olan bilim, ahlak, din gibi birçok kavram ve eylemler ile anlamaya çalışacak ve düşünce ufkumuzun yönünü değiştirmeyi deneyeceğiz.

Temel argümanlarımızı şu eğretilme üzerinden anlatmaya çalışacağız; tüm insanların bindiği bir gemi vardır ve bu geminin yol aldığı okyanus, bazen dingin sular üzerinde bazen de fırtınalar ile bo-

ğuşarak yüzyıllarca yol almaktadır. “Gemi batıyor, seyrediyorlar” kitabının çevirmeninin de belirttiği gibi kimileri bu gemiye “yaşam”, kimileri “dünya”, kimileri ise “tarih” adını vermektedir. Kimileri ise gemiyi kendisi olarak algılamakta ve sadece kendi yaşamı ile sınırlamaktadır. Ama bu noktada Blumenberg gibi bizimde iddiamız şudur ki; bindiğimiz bu gemi batmaktadır. Eğer bir nedeni varsa (ereksel de düşünebiliriz); bu gemiye neden bindiğimizi, bu geminin neden battığını ve geminin batmasından ne anlamamız gerektiğini, gemiyi izleyen bir “izleyici etiği” çerçevesinde derinleştirecek ve eşleyeceğiz. Evet, kimileri geminin batışını, postmodernizm olarak algılamakta ve eğretilmeyi bu kavrama sıkıştırma yönünde yol almaktadır. Eğretilmemizin sınırlarını daha da daraltmak ve konuyu postmodernizm içinde boğmamak için birkaç örnek vermek istiyoruz.

“Sonsuz ufukların sessizliği beni korkutuyor” diyen Pascal’ın, “ sonsuz ufukların sessizliği” imgesi ile “geminin batması imgesi” ve “Size düşüş sırasında yazıyorum. Dünyada olmak durumunu böyle duyumsuyorum” diyen Rene Char’ın, “düşüş” imgesi ile “geminin batması imgesi”ni eşdeğer görmekte ve Postmodernizm çağından çok daha önce yaşamış olan bu düşünürleri, 21.yüzyılda yaşayan biri olarak bu itirafları üzerinden anlamak istiyoruz. Bu itirafların sebebi nedir? Blumenberg ve Rossi’nin “geminin batışı” imgesi de bir itiraf olabilir mi? Düşününün her itirafı insanlığa doğru yapılan bir ikaz, serzeniştir ve biz çağımızı anlamak için bu ikaz ve serzenişleri anlamak istiyoruz.

İnsan’ın kendi varoluş eylemi bir gemi yolculuğu gibi devinimsel ve süreklilik içeren bir eylemdir. Bu eylemin başlangıç noktası teistik eğretilerde “ilk günah” ile başlamaktadır. Biz “ilk günah” adlı bu eğretilere yerine “gemiye binmeyi” kullanıyoruz ve soruyoruz; peki, gemiye neden bindik? Yani ilk günah’ın sebebi ne idi? Antik Yunan’lı bir düşünür, insanın doğduğu an yaşlanmaya başladığını belirtir ve hayat içinde oluşunun başladığı an tüm alan ve olanağını doldurduğunu anlatmak ister. Acaba insan algıları ile dünyayı duyumsamaya başladığı an ilk sorularından biri olan; “ben buraya neden-nasıl geldim?” sorusu, başlı başına gemiye binmiş oluşumuzun bir ifadesi midir? Bu noktada Teistik eğretilerle paralel olarak Heidegger durumu şöyle anlatır; biz bu dünyaya fırlatılmışızdır, bu dünyaya terk edilmiş, bu dünyada unutulmuşuzdur. Ve ilk elden bu fırlatılış, terk ediliş ve unutuluşu duyumsamayı

anlamak isteriz. Dünyaya geldikten sonra kendi varlığını sorgulayan insan, ilk elden kendi varlığı üzerinde hiçbir emeği olmadığını anlar, yine hiçbir emek ile sahip olmadığı bu varlığı dair bir seçim şansının elinde olmadığını hisseder. Var olmak için emek ve seçim (basitçe irade de diyebiliriz) gibi kavramlardan muaf olan insan, gözlerini açtığı anda devinimin başladığını anlar. Artık gemiye binmişizdir, yani Heidegger diliyle dünyaya fırlatılmışızdır. Peki ya şimdi ne olacak? Anlam arayışının kendisi bir anlam olana dek gemide yol almaya devam edecekken, ilk düşünürler bu anlam arayışına bir metodoloji kazandırdı; diyalektik! Gemiye bindik ve bu eylemin kendisini anlamak için bir yöntem keşfettik; “hareket eden” gemi ile (Hegel diyalektiğinde bu bir tez'dir) “hareketsiz kalan” kara (yine Hegel'e göre anti-tez) insanın kendi konumunu anlaması için sürekli bir gerilim içerisinde olan iki kuvvettir. Bu diyalektik de insan sentez konumunda gibidir ve triad'ın yönünü o belirler. Peki, seçim şansımız ya da emeğimiz olmasa da dahi bu eylem; gemiye binmiş oluşumuzun kendisi ilk elden ne ifade eder? Bu noktada Blumenberg şöyle söylemektedir “insana özgü tüm yolculuklarda bir başkaldırı saklıdır ... bu, öncelikle gemi batması eğretilmesinin ön koşulu olan o çok eski kuşkucunun incelenmesi gereğini ortaya çıkarmaktadır”. İnsan var olduğu an isyanını da beraberinde getirmiştir, çünkü içinde emek ya da irade olsun olmasın, insan olan herşey eylemde başkaldırıyor mimler. (Horatius'un insanlara yasaklanan ateşi zorla ele geçiren Prometheus anlatısı, insan varoluşunun başkaldırısının tanrılarından dahi etkilenmeyişi anlatması bir tesadüf olamaz). Başkaldırıyor hor gören ve kötüleyen, otorite hastası olan teistik düşünce ile kesişmekteyiz. Bizden farklı olarak Teistik düşünce, var olmanın beraberinde getirdiği bu başkaldırıyor, ilk günah olarak eğretilmektedir. Teistik düşünceye daha en başta, ilk neden ve ortaya çıkış noktasında; içinde irade ya da emek olmayan şey ile günah eylemini nasıl birleştirebildiğini ve burada yatan mantık ile ön kabulü nasıl konumlandırmayı başardığını sormak istiyoruz? İnsanı günah eğretilmesi ile daha en başta yargılamak, insan aklına yapılmış bir saldırıdır ve insanın aklı, insanın onurudur. Sahibi olduğu birçok özelliğini akla borçludur (bu noktada rasyonalizm şovenizmi yapmamaktayız ve ileride aklı da eleştireceğimizi belirtmek isterim). Sanırım Feuerbach bu durumu ilk fark edenlerdendi ve en geniş ve çeşitli anlamıyla bunu haykırdı; “din insanlık onuruna yapılmış bir saldırıdır”. Daha ilk başlangıcımızda ister istemez teistik düşünce ile yollarımızı ayırdık. Bu ayırdığımız noktada Montaigne eğretilmeyi kendince farklı açıdan ele almaktadır; “Aman dikkat! Daha binlercesi henüz limandayken battı”. Geminin henüz limandayken batabilecek olması imgesini bize aktaran Blumenberg'i okurken, teistik düşüncenin ilk günah anlatısı ile henüz limandayken batan bir gemi olduğunu düşünüyoruz.

Geminin binmemiz ile geminin akıbetini düşünmemiz birbirine eklektik ve “yakın özdeş” bir durumdur. (Adorno “Teori ve Pratik Üzerine” adlı kitabında bu durumu teori ve pratik birbirinden ayrılmaz şeklinde özetlemektedir). Montaigne mevcut durum üzerinden devam eder ve gemiye biner binmez ilk düşüncenin şu olduğunu söyler; “... ve bir limandan uzaklara açılmaktan hoşlanmam.” Gemi batışını henüz limandayken batabilme üzerinden değerlendiren Montaigne'in bu karamsar bakış açısı Blumenberg'e göre “... yaşamı akıntıya karşı yüzerek geçirmemek gerekir” biçimindeki diğer bir cümlesi ile tutarlıdır. Açık ki; Montaigne gemi eğretilmesini “umutsuzluk” olarak duyumsamaktadır. Ona göre gemi eğretilmesi ölümden ve son saatini yaşıyor olabileceğine inanmak istemeyen insanın bir yanılgısıdır ve bizde bu eğretilmenin karşılığı “umut”tur.

Homeros ise konuya çok daha farklı yaklaşmaktadır. “ (gemi kazasından sonra) ... çırılçıplak kumsala çıkmasına karşın saygıyla karşılanan gemi kazazedesi için bile, kıyıya varmış olsa da, erdem uğruna çaba sarf etmek gerekir”. Çağının Antik Yunan felsefesindeki “erdem”in önemi üzerine temellenen felsefe ve anlatılara uygun olan bu düşünce şunu göstermektedir bize; aslında bir gemi batmaktadır ama çağlar boyunca farklı gemiler batıyor gibi hisseder ve her çağda bu batışı farklı yorumlarız. Hegel'in “zeitgeist” kavramı da tam olarak buna işaret eder. Ayrıca ister sakın karada olsun ister geminin güvertesinde, her izleyici “kendi gemisinin” batışından söz etmektedir.

Gemiye binmiş oluşumuzu, içinde irade ve emeğimizin olmadığı varoluşumuzu nasıl anlayabileceğimizi, nasıl sahiplenebileceğimizi ve bu sahiplenışı nasıl rasyonel bir temele oturtacağımız üzerinden düşünmeliyiz. Biz (izleyici olarak) bu bütünün bir parçasıyız ve bu “bir parça” oluşu olabildiğince iyi anlamak zorundayız. Çünkü kendi varlığımız ile bu bir parçası olduğumuz gemi (batıyor olsa dahi) aynı bütüne aittirler.

Batan bir gemide olsa dahi kurtulmaya çabalamayacak bir insan var mı? Acaba pesimistlerin ya da nihilistlerin söylemek istedikleri gibi, insan var oluşu da batan bir gemiden kurtulmaya çalışmak mıdır? Giriş niteliğinde olan bu yazıyı ileride daha da açımlayacağız. Bu süreçte izleyici unutmamalıdır ki; o da kendi özdeşliğinde bu bütünün bir parçasıdır. Bu yazıyı okuyanlara Pascal'ın sözleri ile seslenmek gerekir; “gemiye binmiş bulunmaktasınız”.

Eğretileninin ikinci adımına Blumenberg'in yaptığı gibi, “gemiye binme”den sonra “sanki kaçınılmazmış gibi geminin batışı” ile devam edeceğiz. Geminin batışına geçeceğiz ikinci adımdan önce izleyicinin kendi etiğini (yada estetiğini) temellendirmesi ve durduğu noktayı tekrar görebilmesi için kendisine bir soru sormasını istiyoruz. Bu soruyu sormamızdaki amaç izleyici (ya da okuyucu) ile metin arasında hermeneutik uçurumun, vermek istediğimiz anlam'ı boğmasını asgari düzeye indirmektir. Yüzyıllar önce “Tanrı'nın ölümünü” izleyen izleyici ile son yüzyılda “geminin batışını” izleyen izleyici aynı izleyicidir. Ve bu soru aralarında yüzyıllar kadar zaman farkları olsa dahi “hareketsiz kara parçasındaki” aynı izleyiciye yönelmektedir; size göre hangisi daha yerinde bir sözdür?

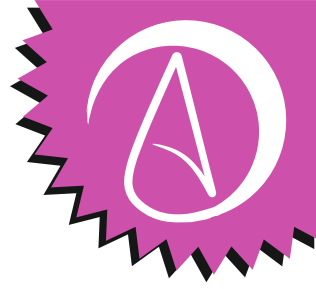
“Bu dünya olabilecek dünyalar içerisindeki en kötü dünyadır” (Schopenhauer)

“Bu dünya olanaklı dünyalar içerisindeki en iyi olanıdır” (Lebniz)

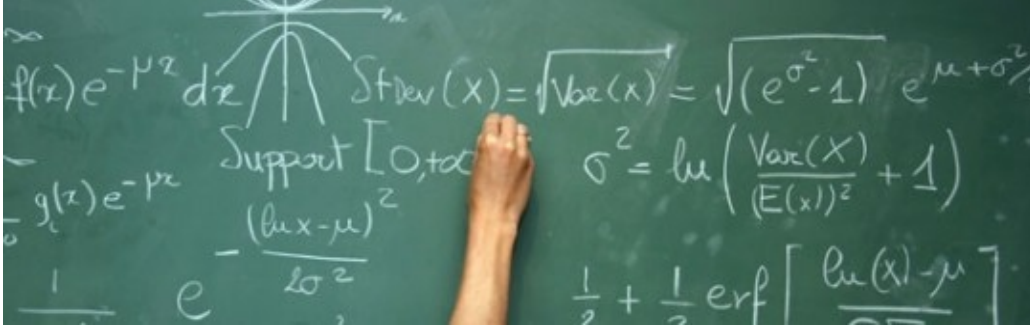

Kaynakça:

- Adorno T., Horkheimer M., (2012), “Teori ve Pratik Üzerine”, Çeviren Orhan Kılıç, Metis Yayıncılık, İstanbul.
- Blumenberg R., (2002), “Gemi Batıyor, Seyrediyorlar”, Çeviren Osman Toklu, Dost Kitabevi, Ankara.
- Nietzsche F., (2004) “Şenbilim”, Çeviren Ahmet İnam, Say Yayınları, İstanbul.
- Pascal B., (2000), “Düşünceler”, Çeviren Metin Karabaşoğlu, Kaknüs Yayınları, İstanbul
- Rossi P., (2002), “Gemi Batıyor, Seyreden Yok”, Çeviren Durdu Kundakçı, Dost Kitabevi, Ank
- Thilly F., (2007), “Yunan ve Ortaçağ Felsefesi”, Çeviren İbrahim Şener, İzdüşüm Yayınları, İstanbul.ara.
- Weber A., (1998) “Felsefe Tarihi”, Çeviren H.Vehbi Eralp, Sosyal Yayınları, İstanbul.

Büyük Birleşim Kuramı – Birleşik Alan Teorisi

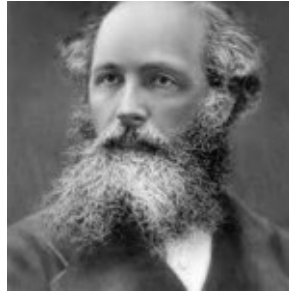
Erhan Kılıç

Da ha önce Kütleçekim Dalgalarının Keşfinin Sonuçları – 2 – Kuantum Alanları, Higgs Alanı ve Şişme Teorisi yazımda belirttiğim üzere büyük birleşim kuramı ya da diğer adıyla birleşik alan teorisi hakkında detaylı bir kaynak bulunmadığından bir yazı yazmam gerektiğine dair kendime not düşmüştüm. Şimdi bu yazıyı yazmanın zamanı geldi.

Bunun için biraz gerilere gitmek gerekiyor aslında. Her şeyi sırasıyla anlatmak lazım. Biliyoruz ki evreni yöneten 4 temel kuvvet vardır. Elektromanyetik kuvvet, kütleçekim kuvveti, güçlü nükleer kuvvet ve zayıf nükleer kuvvet. Bu dört kuvvet birbirinden farklı bambaşka şeyler gibi gözüküyor. Aslında öyle mi?

19 YY'da elektrik ve manyetik kuvvetleri farklı olduğunu düşünülüyordu. Fakat Maxwell elektrik ve manyetik kuvvetlerin

aynı şey olduğunu ve elektromanyetik kuvvetin bir alan içerisinde taşıyıcı parçacıklar ile taşındığını buldu. Bunun yanında fotonların her daim saniyede 300.000 km hızla hareket ettiğini buldular. O sırada Newton fiziğinde göreceli hareket olduğundan ışığın hızının neye göre 300.000 km hız olduğu düşünülüyordu. Bu hız sabit ise neye göre sabit olmalıydı.

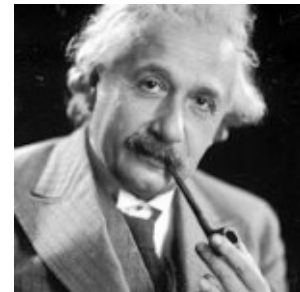

James Clerk Maxwell

Sonuçta hareket göreceli bir kavramdır. Bunun içinden çıkamadıkları vakit esir diye evrenin tamamını dolduran bir şey olduğunu idda ederek rahat bir nefes aldılar. Bu esirin ne olduğu bilinmese de ışık onun içinde

300.000 km hızla hareket edecekti. Fakat bu şu sorunu doğuruyordu. Biz eğer 250bin km hız ile fotonla doğru hareket edersek bu sefer fotonun hızı 550bin km hızla çıkması gerekliydi. Ya da o hızla uzaklaşırsak fotonun bize göre hareketi 50bin km hızla düşmeliydi. Oysaki yapılan ölçümlerde hız ne olursa olsun 300.000 km hız olduğunu ölçülüyordu.

1905 yılında Einstein özel görelilik teorisini ortaya sürerek buna son verdi. Fotonun gözlemci hangi hızda veya hangi yöne doğru hareket ettiği farketmeksizin saniyede 300.000 km hızla hareket ettiğini öne sürdü. Bu sayede arkaplan

Albert Einstein

gereksinimi olan esire ihtiyaç kalmıyordu. İşin ilginç esir çok farklı bir isimde farklı bir şekilde yeniden karşımıza çıktı ama düşünlüğü gibi değil elbette. Bunu yapabilmek için mutlak zamanı yıkıyor ve herkesin kendi kişisel saati olduğunu ve göreceli zamanı ortaya çıkarıyordu

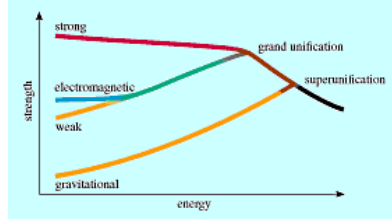
Newton mutlak hareketi Einstein ise mutlak zamanı yıkmıştır. Öncelikle bu nasıl diye düşürseniz klasik görüşümüze göre ışık hızına bakarsanız yanılırsınız. Einstein'ın göreceli zaman fikri bizim bakışımızda yoktur çünkü. Neyse konuyu uzatmadan devam edelim. Nasılsa uzatacağım bir yazı dizisi gelecek.

Daha sonra ise Steven Weinberg ve Abdus Salam yüksek enerji düzeylerinde zayıf nükleer kuvvetin taşıyıcı parçacıkları w ve z bozonları ile elektromanyetik kuvvetin taşıyıcı parçacığı fotonların aynı parçacık olarak davrandıklarını öne sürdüler. 100 Gev (1 gev= 1milyar elektronvolt) enerji seviyesinde fotonlar ve w , z bozonları aynı şekilde davrandığından bu iki kuvveti birleştirerek elektro-zayıf kuvvet ismini verdiler.

Solda Steven Weinberg ve Sağda Abdus Salam

Tek bir kuvvetin iki farklı bakış açısı olmasının sebebi olarak da foton yüksüz bir bozon iken w ve z bozonlarının enerji düştüğünde simetri kırılmasından dolayı kütle kazanarak farklı davranmaya başlamasıdır. Big bangdeki simetri kırılmaları da (sıcaklığın düşmesi sırasındaki simetrinin azalması) evrenin form geçişi olarak öngörülebilir.

Büyük Birleşim Teorisi. Bu grafikte 3 kuvvetin değişik enerji seviyelerindeki birleşimini ve daha ilerisinde ise süper birleşim teorisi olan 4. kuvvetin katılışı da resmediliyor.

Daha sonra teorik olarak 1015 Gev (1 gev= 1milyar elektronvolt) enerji seviyesinde elektro-zayıf kuvvet ile güçlü nükleer kuvvetinde aynı kuvvet gibi davranmaya başladığı tespit edildi. Teorik matematiksel hesaplamalarda elektro-zayıf kuvvetin taşıyıcı parçacıkları ile güçlü nükleer kuvvetin taşıyıcı parçacıkları gluonların aynı şekilde davrandığını ve aynı kuvvetin farklı görünüşleri olduğu anlaşıldı. Tabiki böyle bir enerji düzeyine çıkamayacağımızdan ispatlanması neredeyse imkansızdır.

İşte bu üç kuvvetin tek bir kuvvet olarak birleştirilmesine büyük birleşim kuramı ya da birleşik alan teorisi deniliyor. Bu kısaca kuantum alan teorisi ya da standart model üzerine

kurguludur. Fakat bununla da kalmayalım daha ileri gidelim.

Teorik hesaplamaları daha da ileri götürdüklerinde 1019 GeV enerji seviyesinde en son olarak kütleçekim kuvveti de bu birleşmeye dahil oluyor. Kütleçekim kuvvetinin taşıyıcı parçacıkları olduğu düşünülen gravitonlarında o enerji seviyesinde diğer birleşik kuvvetin taşıyıcı parçacıkları ile aynı davranmaya başlıyor teoride. Fakat bu seviye planck mesafesine sıkışmış evrenin yani big bang anındaki evrenin enerji seviyesi ile aynı. Buradan nereye yöneleceğimizi tahmin edebilirsiniz.

İşte bu şekilde tüm kuvvetlerin tek bir kuvvetin farklı görünüşleri olduğu teorisine süper büyük birleşim kuramı ya da birleşik alan teorisi deniliyor. Bu neden önemli diyor olabilirsiniz. Evreni tanımlamak için daha basit bir tanımlama sunmanın yanında big bang anının içinde önem taşıyor. Çünkü çok küçük bir alanda çok büyük bir kütle yığılması nedeniyle kuantum fiziği ile genel göreliliğin birleşmesi gerekiyor fakat bu da yapılamıyor. Bu iki teorisin birleşmesi demek 3 kuvveti barındıran standart modelin yani kuantum alan teorisinin genel görelilikteki kütleçekim kuvvetini kendine dahil edebilmesi demektir. Buna da işte süper büyük birleşim teorisi, birleşik alan teorisi ya da her şeyin teorisi deniliyor. Bu konudaki sıkıntıları, düşünceleri ise bir sonraki yazımda belirteceğim. Zaten kuantum halka teorisi hakkındaki araştırmamı bittiğimde uzun bir yazı dizisine başlayacağım. Bir sonraki yazımda görüşmek üzere.

Erhan Kılıç

Sessiz evrim: Doğa, insan ve sanata dair

Son birkaç on yılda doğal mercan kayalıklarımızın %40'ını kaybettik ve bilim insanları 2050 yılında bu oranın %80'e çıkacağını söylüyor. Jason deCaires Taylor doğal hazinelerimizin kaybı konusunda duyarlı ve bu konuda bir şeyler yapmaya karar vermiş, suyun altında zaman içinde doğal mercan kayalıklarına dönüşen heykelleriyle ünlü bir İngiliz eko heykeltıraş. Bölgeye özel yaptığı kalıcı heykeller, yapay kayalık görevi görerek mercanları kendisine çekiyor ve böylece denizaltındaki canlı yoğunluğunu artırıyor, balıkların bir araya gelmesini sağlıyor ve ekosistemi canlandırıyor; bu arada turistleri de bu özel seçilmiş bölgelere çekmek suretiyle gerçek (doğal) kayalıklardan uzak tutarak, doğal yaşamın korunmasına katkıda bulunuyor. Doğanın gücüyle evrimleşen denizaltı heykelleri organik gelişimi ve değişimi teşvik ediyor; Taylor bu durumu şöyle dile getiriyor:

Bu, çevresel bir evrim süreci, gelişime bir sanat müdahalesi veya ilişkilerin dengelenmesidir.

Taylor'ın bugüne kadarki en iddialı eseri, Meksika'da kalıcı ve anıtsal bir yapay kayalık haline gelen The Silent Evolution - Sessiz Evrim (2010) isimli çalışması. 420 m2'lik bir alanı kaplayan ve ağırlığı 200 tona yaklaşan bu sergide, gerçek insan boyutlarına uygun ölçülerde yapılmış 400 adet insan heykeli yer alıyor. Bu heykeller yavaş ama kesin bir biçimde evriliyor; bir kızın yanağındaki yosun birikimi, bir rahibenin yanağına yapışmış bir deniz yıldızı veya yaşlı bir adamın gözünde büyüyen bir mercan gibi. Bu denizaltı "toplumu" belli bir zaman sonra deniz yaşamına tam anlamıyla asimile olarak bambaşka bir forma dönüşmüş olacak; türümüzün geleceği açısından oldukça iddialı bir metafor haline gelecek.

Taylor'ın çalışmalarında ele aldığı bir diğer temaysa, kayboluş ve kırılgnlık. The Lost Correspondent (2006) isimli çalışması bu kavramlara gönderme yapıyor. Grenada'da denizin 8 metre altında düşüncelere dalmış bir adam, elleri daktiloya uzanmış bir şekilde masa başında oturuyor. Tıpkı daktilosu gibi o da unutulmuş bir hatıradan, modern teknoloji tarafından ıskartaya ayrılan bir antikadan ibaret. Şöyle diyor Taylor:

Bizim kuşağımız son 20 yıl içinde teknolojik, kültürel ve coğrafi anlamda ciddi ve hızlı bir değişim geçirdi. Bunun bizi, derinlerde yatan bir kaybetme hissiyle karşı karşıya getirdiğini düşünüyorum. Benim çalışmaları bu anlardan bazılarını kayıt altına almayı hedefliyor.

Bu heykelin fotoğrafı, Pearl Jam'den tanıdığımız Eddie Vedder'in 2011 yılında çıkan albümü Ukulele Songs'ın kapağında kullanılmıştır.

Suyun altında tek ışık kaynağı su yüzeyi olduğu için her şey %25 oranında daha büyük görünür ve renkleri değişir. Suyun altı insana çok boyutlu ve çok duyulu bir deneyim yaşatır; kütleçekiminin sınırlandırmalarından biraz da olsa kaçma hissi yaratarak, hem kişisel hemde samimi bir bakış açısı oluşturur. Taylor'ın yorumu şöyle:

Sanatı galerilerin beyaz duvarlarından almak, izleyiciye keşif yapma ve esere katkıda bulunma şansı tanır.

Jason de Caires Taylor'ın çalışmaları sembolik olarak insanla doğa arasındaki simbiyoz ilişkiye dikkat çekerek, kaybedilen doğal hazinelerimizi koruma ve geleceğe umutla bakabilme konusunda güzel mesajlar sunuyor. Taylor'ın sanatı, insan müdahalesinin ekosisteme etkilerini gösteren örneklerden birisi. Onun mercan kayalıklarını koruma stratejisi, kapitalizmin “toprak metadır” şeklindeki savına meydan okuyan bir bakış açısı; insan yaratıcılığının ve hayal gücünün başka insanlarda nasıl farkındalık yaratabileceğinin ve doğayı korumanın çok farklı yollarının da bulunduğunun kanıtı niteliğinde.

Çok daha fazla görsele ulaşmak için sanatçının sitesini ziyaret edebilirsiniz.

Blog sitem: felis agnosticus <http://www.baharkilic.org/default.aspx>

Bahar Kılıç

NEDEN ATEİST BİR DERNEK?

Birçoğumuz küçük yaşlarımızdan beri dinsel telkinlerle, ritüeller içerisinde büyüdük. Bizlere aşıl-
nan din olgusu, okul çağında devlet eliyle verilen din dersleri vasıtasıyla da aşılınmaya devam etti.
Toplumsal yaşamın içerisinde ise hep övüldü; iyiliğin doğruluğun, adaletin ve saflığın sembolü olarak
önümüze kondu din. İş, okul, aile ve arkadaş çevremizde, "Dini bütün olmak" genel geçer bir duruş
olarak değerlendirildi. Ancak çok sık dikte edilen bir tümceyi alıntılarla başlarsak; “%99'u Müs-
lüman" olan ülkemizde iyiliğin, doğruluğun ve adaletin hüküm sürdüğünü söylemek pek de mümkün
değildir. Bunu, inanan veya inanmayan her insan rahatlıkla görebilir. Buradan hareketle dini bütün
olmak ile söz konusu olumlu kavramlar arasında elle tutulur bir bağlantı bulunmadığını rahatlıkla
söyleyebiliriz.

Diğer yandan, dikte edilen inancın sorgulanması ise her daim ayıplanan, tehlikeli bir davranış olarak
gösterildi; inançsızlar tehlikeli, güvenilmez, ahlaksız vb sıfatlarla etiketlendi.

Din, toplumsal yaşam ve sekülerizm

Bütün bu olguları anlayabilmenin yegâne yolu dinin varoluşundan bu yana toplumsal işlevlerini
araştırmaktır. Düşünce tarihi insanın varoluşuyla başlar. İnsanlar en eski ilkel çağlardan bu yana nasıl
var olduklarını, yaşadığımız dünyanın nasıl bir yer olduğunu vb. pek çok konuyu sorgulamış, buna
çeşitli yanıtlar bulmaya çalışmıştır. Öte yandan oluşan düşünce üretimi süreci, toplumsal yaşamın ne
şekilde düzenlenmesi gerektiği konusundaki birçok düşünceyi de bu sorgulamalara verilen cevaplara
koşut olarak meydana getirmiştir. İnsanın kendini ve doğayı algılama sürecinde yarattığı tanrı imgesi,
o tanrıları memnun etmek adına gelişen birçok ritüele zemin hazırlamış, toplumların en ilkel hukuk
kurallarının belirleyici unsurlarından birisi haline gelmiştir. Din, Aydınlanma Çağına kadar geçen
zaman dilimi içerisinde toplumsal yaşamın belirlenmesi ve düzenlenmesinde zamanın her türlü hukuki
ve ideolojik işlevini yerine getiren bir tutkal işlevi görmüştür.

Fakat Aydınlanma Çağı diye adlandırılan dönemde yaşanan teknolojik, bilimsel ve düşünsel ilerle-
meler nezdinde, dinin toplum üzerinde kurduğu hükümlerlik da yıkılmaya başlamıştır. Bu süreçte
Kilise, yaşanan her tür ilerlemeye karşı amansız bir savaş vermiş olsa da, akılcı toplum düzenine
boyun eğmek zorunda kalmıştır. Mülki anlamda Kilise mallarına el konulurken, ideolojik anlamda
da akılcı görüşler ön plana çıkmıştır. Hukuk, kilise kurallarının aksine, akli ve insanı özneleştirilen bir
tutum ile yeniden inşa edilmiştir. Böylece Orta Çağın karanlığı, Aydınlanma'nın ışığı ile tarihe gömül-
müştür.

Türkiye'de inanç ve inançsızlık

Avrupa'da bütün bu gelişmeler yaşanırken Osmanlı toprakları ise büyük bir sessizlik içerisinde kal-
mıştır. Gerek teknolojik gelişmelerle, gerekse de aydınlanma düşüncesiyle neredeyse bir asır sonra
tanışan Osmanlı ülkesinde materyalist düşüncelerin yayılması oldukça sancılı ve kısıtlı olmuş; bu süreç
ancak Cumhuriyet'in ilanı sonrası yapılan düzenleme ve inkılaplar çerçevesinde ilerici noktalara
taşınabilmiştir.

Sünni İslam inancının büyük bir hegemonyasının olduğu ülkemizde inançsız olmak, hatta farklı inanç
veya mezhepten olmak bile büyük baskıları beraberinde getirmiş, getirmeye de devam etmektedir.

Özellikle 12 Eylül döneminde yaşanan toplumsal hareketliliği bastırmak için zorunlu din dersleri vasıtasıyla devlet tarafından da pompalanan din kavramı, dinsel referanslı AKP iktidarının 11 yıllık politikaları neticesinde yaşamımızın her alanına girmiş, son 2 yıl içerisinde de büyük bir baskı aracına dönüşmüştür.

Mantar gibi türeyen İmam Hatip liseleri ve giderek kalitesi düşen eğitim sistemiyle eğitim kurumlarına, paylaşılan dörtlükler yüzünden yargılanmaktan ötürü düşünce özgürlüğüne ve hatta kürtaj hakkının yasaklanmasıyla özel hayatın dokunulmazlığına kadar yaşamımızın içerisine doğrudan nüfuz eden din, artık en temel insani hak ve özgürlükleri kısıtlayıcı bir noktaya varmıştır.

Peki, gelecek bu kadar karanlık mı?

İşte gözlerimizin önündeki bu karanlık tablonun daha da kararacağının sinyalleri verilirken, ateistler olarak bu gidişata dur diyebilmek adına önemli bir adım attık.

Kendimizi “inançsız” olarak tanımlayan ve yıllardır gerek sosyal medyada, gerekse de çeşitli forum ve sanal tartışma ortamlarında düşüncelerimizi paylaşmanın yeterli olmadığını gören bizler, bu görüşlerimizi önyargılardan arınmış, demokratik bir platformda özgürce dile getirebilmek, inançsız kimliklerimizle toplumun dışlanmış bir parçası olmaktan çıkmak ve hakkımızda dillendirilen haksız ve asılsız iftiralara hem bir cevap, hem de bir son verebilmek için bir araya gelerek örgütlenme çalışmalarına başladık. Toplumdaki non-teistleri, birbirleriyle rahatça konuşup tartışabilecekleri bir platformda birleştirmek amacıyla 2013 Mayıs'ından bu yana çeşitli tanışma ve tartışma toplantıları düzenledik. Sonunda bu senenin Mayıs ayında da Ateistler Derneği'ni kurduk. Şu anda İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Adana, Antalya gibi birçok şehirde düzenli olarak TTT'ler düzenlemekteyiz.

Ülkemizin içerisinde bulunduğu bu gericileşme döneminde zorlu ve yorucu bir çalışmanın ardından kurulan Ateistler Derneği sadece inançsızların değil, aynı zamanda egemen inanç sisteminin baskıları altında ezilen herkese sahip çıkmayı amaçlamaktadır.

Ateistler Derneği, Türkiye toplumunun hümanist, bilimsel, akılcı ve özgürlükçü gelişimi için, aynı değerlere sahip bilimsel, akılcı ve özgürlükçü bir eğitim anlayışının gerekliliğini vurgular; böyle bir yapının oluşabilmesi adına demokratik çerçevede çalışmalar yapmayı hedefler.

Dini inançların ve hurafelerin baskısı altında bilimden uzaklaşmış olan insanlara, bilimsel bilgiyi ve bakış açısını anlaşılır bir biçimde ulaştırmayı amaçlar.

Bizim gibi düşünen, bu ülkeyi ve güzel insanlarını karanlığın ve geriliğin pençesinden kurtarmak isteyen herkes bize katılsın; çalışmalarımıza destek versin isteriz. Bu anlamda aşağıda verdiğimiz bağlantılardan çalışmalarımızı ve TTT'lerimizi takip edebilir, bu önemli süreçte sadece varlığınızla dahi olsa büyük bir katkı koyabilirsiniz.

Dünya seninle, özgürken daha güzel...

Ateistler Derneği Facebook sayfası: <https://www.facebook.com/Ateistlerdernegi.org>

Web sitemiz: <http://ateistlerdernegi.org/>

Twitter hesabımız: <https://twitter.com/AteistDernek>

ATEIST DERGI

www.ateistdergi.com

[facebook/AteistDergi](https://facebook.com/AteistDergi)

twitter.com/AteistDergi